

ЕКОНОМІКО-ВАРТІСНИЙ АСПЕКТ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМ РЯТУВАННЯ КУЯЛЬНИЦЬКОГО ЛИМАНУ

Куяльницький лиман є всесвітньо відомим центром лікувальної рекреації. На сучасному рівні розвиток використання лікувального потенціалу природних ресурсів Куяльницького лиману ускладнене з причини висихання лиману.

Одним з факторів, які дозволяють наповнити лиман, в програмах розвитку вказано підвищення водності притоку річок через їх впорядкування – розчистку русел, яка звільнить водні ресурси, що наповнять лиман.

Істотним аргументом, який визначить можливість та ефективність цього заходу є вартість його реалізації.

Для обґрунтування вартості, яка повинна бути закладена в планування витрат, використані фактичні відомості реальних проектів, по розчистці русел річок в Одеській області, розроблені в період з 2006 по 2016 роки, які пройшли державну експертизу вартісної частини.

Величини вартості приведені до єдиної бази через індексацію. Надані рекомендації по визначенню вартості реалізації проектів при розробці перспективних планів.

Ключеві слова: Куяльницький лиман, природоохоронні програми, вартість будівництва, індекси.

Єгоращенко Ирина, Єгоращенко Георгій

ЭКОНОМИКО-СТОИМОСТНОЙ АСПЕКТ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОГРАММ СПАСЕНИЯ КУЯЛЬНИЦЬКОГО ЛИМАНА

Куяльницький лиман являється всемирно известным центром лечебной рекреации. На современном уровне развития использование лечебного потенциала природных ресурсов Куяльницкого лимана затруднено по причине высыхания лимана.

Одним из факторов, позволяющих наполнить лиман, в программах развития указано повышение водности приточных рек через их упорядочение – а именно расчистка русел, которая высвободит водные ресурсы, которые наполнят лимана.

Существенным аргументом, который определит возможность и эффективность данного мероприятия является стоимость его реализации.

Для обоснования стоимости, которая должна быть заложена в планирование затрат, использованы данные реальных проектов по расчистке русел рек в Одесской области, разработанные с 2006 по 2016 годы, прошедшие государственную экспертизу стоимостной части.

Величины стоимости приведены к единой базе через индексацию. Даны рекомендации по определению стоимости реализации проектов при разработке перспективных планов.

Ключевые слова: Куяльницкий лиман, природоохранные программы, стоимость строительства, индексы

Yegorashchenko Irina, Yegorashchenko Georgiy

ECONOMICAL AND COST ASPECT OF IMPLEMENTATION OF PROGRAMS OF RESCUE OF THE KUYALNITSKY ESTUARY

The Kuyalnitsky estuary is the worlds' famous center of a medical recreation. At the modern level of development use of medical potential of natural resources of the Kuyalnitsky estuary is complicated because of drying of the estuary.

One of the factors allowing to fill the estuary in development programs specified increase in water content of the affluent rivers through their streamlining – namely clearing of courses which will release water resources which will fill the estuary.

Essential argument which will define an opportunity and efficiency of this action is the cost of its realization.

For justification of cost which has to be put in costs planning the data of real projects on clearing of beds of the rivers in Odessa region developed from 2006 to 2016 which passed state examination of a cost part are used.

Sizes of cost are specified to uniform base through indexation. Recommendations about determination of cost of implementation of projects when developing long-term plans are made.

Keywords: Kuyalnitsky estuary, nature protection programs, construction cost, indexes.

В статті розглянута вартісні позиції реалізації деяких положень програм рятування Куяльницького лиману в світлі прийдешніх кліматичних змін.

В результаті аналізу вартості реалізації ряду проектів, споріднених з пунктами програми загальними цілями та показниками, були виявлені деякі показники які можуть визначити доцільність реалізації деяких положень зі списку заходів, направлених на підвищення водності Куяльницького лиману.

Постановка проблеми. Однією з ключових проблем сучасного стану водних об'єктів – малих річок півдня України є стан їх русла , ключовим показником його є замуленість та засміченість. Замуленість русла є результатом надмірного антропогенного навантаження на річкові басейни - їх розораності , яка коливається в межах 60-75% та спричиняє активний винос гумусу та інших поживних речовин та розташовує їх в руслах.

Замулення русел річок погіршує їх екологічний стан, пропускну здатність, переводить поверхневий стік річок в підземний, унеможлиблює розвантаження підземних вод в русла річок, створює явище підтоплення, що особливо шкідливо в межах населених пунктів.

Боротьба з цим видом шкідливої дії вод була закладена законодавством України [1] в якості першочергової задачі в Постанову Кабінету Міністрів України від 26 липня 2000 року № 1173 «Про комплексну програму захисту сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод у 2001-2005 роках та прогноз до 2010 р» [2] та відповідно в рішення сесії Одеської обласної ради про затвердження «Регіональної комплексної програми захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь в 2006-2010 роках та прогноз до 2015 року»[3].

В «Регіональній програмі...» констатується, що в «Одеській області систематично підтоплюються та затоплюються 72 сільські населені пункти», «...більшість струмків та річок замулена і стік по них відсутній...».

Програмою на рівні 2001 року передбачалося виділення на період 2001-2005 р.р. 21,25 млн.грн, з них на «регулювання річок» - 6,75 млн.грн., або близько 31,9%, що підкреслює важливість питання. Виконання програми розтягнулося на роки та ще й досі не здійснена.

Ціллю статті є аналіз фактичної вартісної складової реалізації заходів «Програми...» в частині регулювання русел річок (будівництва), її структури та часової динаміки, що може бути використане при створенні перспективних програм. .

Огляд досліджень.

Тема аналізу вартості впорядкування русел річок в Україні недостатньо досліджений.

Взагалі колювання вартості подібних заходів не аналізувалося, лише перевірялося в кожному конкретному випадку на відповідність нормуючих та інших документів державною будівельною експертизою (ДП «Укрдержбудекспертиза»), яка подібні узагальнення не публікувала [6].

Викладення основного матеріалу дослідження.

Надійність та реалістичність розробки перспективних природоохоронних заходів по впорядкуванню русел річок визначається обгрунтованістю вартості, яка має закладатися в плани.

Взагалі, вартість впорядкування русел річок, як і вартість інших робіт, віднесених до будівельних, визначається відомим автоматизованим обчислювальним комплексом АВК-5 системи Мінрегіонбуду України.

До загальної вартості робіт по впорядкуванню річок, входять в тому числі - розчистка русел, складування та використання продуктів розчистки, роботи по супроводженню – відновлення кріплень, переобладнання мостових переходів та інших інженерних споруд та мереж, що перетинають ділянку впорядкування, допоміжні роботи (ці види робіт відносяться до прямих затрат – так званих будівельно-монтажних роботи), суміжне, адміністративне та податкове навантаження та інші

При розумінні того, що базисним елементом вартості взагалі є

вартість об'єктів основного призначення, а інші затрати є похідними, за ключовий елемент аналізу прийнята вартість основного показника будівництва - розробки ґрунту з розрахунку на 1 м³ або 1 м довжини.

Поперед усе необхідно визначити структуру затрат на впорядкування – співвідношення прямих затрат на будівельно-монтажні роботи та навантаження на прямі затрати.

В таблиці 1 наведені основні вартісні показники, отримані з відповідних зведених кошторисних розрахунків проектів по упорядкуванню русел річок та каналів, розроблених ДРПВІ «Укрпівдендіпроводгосп» за період з 2006 року по поточний час.

Таблиця 1

Основні вартісні показники вартості робіт по впорядкуванню русел річок в Одеській області за період 2006-2015 рр.

	р.р.Когильник Чага	р.Мертвовод	р.Сарага	Барабой	р.Сака	балка Новоселівка	р.Когильник	єрик Застійний	єрик озера Погоріле	р.Чага
2	03. 08	06. 08	03. 08	03.11	01. 13	10. 14	06. 15	07. 15	08. 16	08. 16
Об'єм робіт, тис.мЗ	29,31	39,59	98,24	101, 7	125,2	5,63	155,2	9,39	48,031	184,7
Довжина ділянки, м		1080	5403	5774	6470	3654	6151	884	1888	3654
Вартість БМР	146,9	911,5	915,8	1583,7	4479,0	4362,0	8203,9	419,5	1057,4	6526,9
Інші витрати										
ПДВ (20%)	249,981	249,369	543,2	436,9	1047,4	1145,4	1847,9	89,916	239,6	1436,1
Всього	1499,9	1496,2	3259,0	2621,7	6284,5	6872,2	11087,5	539,5	1437,9	8449,5

Структура кошторисної вартості показує домінування прямих затрат – будівельно-монтажних ті інших – 62,9% від кошторисної вартості) та досить значну частку обслуговування та супроводу будівництва – 20,6%.

Значно більш складним є аналіз динаміки вартості основного показника одиниці вимірювання об'ємів робіт – виїмки та переміщення 1 м³ ґрунту або 1 погонного метра упорядкування..

Ця вартість має середню величину та краї її коливання – мінімальний з яких вкаже ціну необтяжених робіт (за межами населеного пункту) , максимальний – в межах населеного пункту з реконструкцією або перекладкою комунікацій.

Досить важливим питанням коливання вартості одиниць є часові коливання, які несуть навантаження від інфляційних процесів.

Розрахункова системи АВК 5 актуально реагує на зміну вартості ресурсної складової, податкової складової, інфляційні впливи через перевипуск актуальних редакцій, тобто для проведення співставлень за цими даними необхідно провести відповідні перерахунки.

Для аналізу показників за багаторічний період та прогнозування витрат необхідно відпрацювати базу співставлення. Такими показниками є багаторічний індекс інфляції , який досліджується та публікується Держстатом України, курс стійких іноземних валют, наприклад долара (USD) та євро (EU) , який відстежується Національним банком України, а також індекси вартості будівельних робіт від Мінрегіонбуду, що та дозволяє провести надійні узагальнення. Таким чином, узагальнення можливі через:

- багаторічний індекс інфляції, який досліджується та публікується Держстатом України [4];
- курс стійких іноземних валют, наприклад долара (USD) або євро (EU) , який відстежується Національним банком України [5];
- індекс зміни вартості будівельних робіт, продукції будівельного призначення від Мінрегіонбуду, які можуть застосовуватися при прогнозуванні [6].

В даному випадку за часову базу співставлень вибрано грудень 1999 року від якого проводилася індексація інфляційного індексу, та індексу курсу USD по середньомісячним значенням попередній на наступний наростаючим підсумком за формулою:

$$I_n = 1 * i_1 * i_2 * i_3 * \dots * i_n .$$

Індекси перераховані в коефіцієнти надані в таблиці 2.

Таблиця 2

Індекси та коефіцієнти співставлення вартості будівельних робіт та виробів будівельного призначення [5,6]

03.20 08	06.20 08	03.20 11	03.20 13	10.20 14	06.20 15	07.20 15	06.20 16	08.20 16
Наростаючий індекс вартості будівельних робіт								
2,777	2,89	4,136	4,757	5,546	6,413	6,54	8,072	8,323
1,00	1,04	1,49	1,71	2,00	2,31	2,36	2,91	3,00
Наростаючий індекс курсу USD								
0,932	0,895	1,466	1,475	2,389	3,917	4,014	4,604	4,733
1,00	0,96	1,57	1,58	2,56	4,20	4,31	4,94	5,08
Наростаючий індекс інфляції								
2,542	2,676	3,589	3,632	4,333	6,4	6,336	6,841	6,837
1,00	1,05	1,41	1,43	1,70	2,52	2,49	2,69	2,69

Індекси зміни вартості будівельних робіт отримані інтерполяцією між наданими дискретними величинами вважаючи на те, що в 2016 році застосовувалися декілька індексів, тобто допустимий інтерполяційний підхід до визначення коефіцієнтів на попередній період.

Відповідно всі ці показники перераховані на дату (місяць) розробки кожного окремого проекту, а також розраховані порівнювальні коефіцієнти індексів в розгортці від 03.2008 показники змін факторів за період розробки проектів від 03.2008 року.

Виходячи з даних таблиці 2 необхідно відзначити випереджувальні темпи зростання курсу іноземної валюти над темпами росту індексів вартості будівельних робіт – в 1,7 рази, що можна тлумачити як рівень зниження вартості будівельних робіт в доларовому обчисленні, тобто зменшення «доларизації» економіки, принаймні будівельної економіки. При цьому темпи зростання інфляції були ще нижчими. З другого боку, враховуючи досить значну частку будматеріалів та паливно-мастильних матеріалів імпортного виробництва, можна з упевненістю говорити про зниження частки заробітної плати в структурі вартості, але це окреме питання.

В таблиці 3 наведені кошторисні вартості упорядкування річок з розрахунку на 1 м³ ґрунту, результати перерахунку вартості будівельних робіт виконані через індекс зміни вартості будівельних робіт в рівень липня 2016 року, а також вартість робіт в USD.

Таблиця 3

Вартісні показники (грн) упорядкування русел річок Одеської області в перерахунку на рівень липня 2016 року з розрахунку на 1 м³ ґрунту

р.Когильник Чага	р.Мертвово д	р.Сарага	Барабой	р.Сака	балка Новоселівка	р.Когильник	ерик Застійний	ерик озера Погоріле
вартість на час проектування								
51,18	37,8	33,17	25,78	50,21	1220,2	71,42	57,44	29,94
перерахунковий коефіцієнт до рівня липня 2016 року								
3,00	2,88	2,01	1,75	1,50	1,30	1,27	1,03	1
перерахунковий коефіцієнт до рівня липня 2016 року								
153,39	108,86	66,75	45,11	75,35	1583,63	90,89	59,23	29,94
вартість в USD від рівня липня 2016 року								
6,14	4,35	2,67	1,80	3,01	63,35	3,64	2,37	1,20

Ці показники дозволяють узагальнити вплив інфляційних процесів та надавати кошторисну частину перспективних планів більш надійно.

Необхідно зважати на склад робіт, наприклад порівняльно висока вартість робіт по балці Новоселівка включає в себе потокове облаштування русла, переходи через русло балки в населеному пункті, і навпаки низька вартість лише земляних робіт по ерикам. Необхідно також відзначити, що упорядкування (розчистка) русла не може бути окремим видом робіт, а обов'язково передбачає супутнє облаштування русла та периферії.

Враховуючи те, що значні по довжині ділянки русел річок – притоків Куяльницького лиману проходять по території сільських поселень при визначенні вартості слід очікувати значних витрат.

Висновки.

Таким чином, спираючися на фактичні данні періоду 2008-2016 років, необхідно констатувати наступне:

- випереджувальні темпи зростання курсу USD над темпами росту індексів вартості будівельних робіт – в 1,7 раз та над темпами

зростання інфляції – в 1,9 рази;

- кошторисні вартість упорядкування річок у доларовому обчисленні коливається в межах 1,2-6,14 USD з розрахунку на 1 м³ виїмки та переміщення ґрунту в залежності від наявності супутних робіт, але в окремих випадках в межах населених пунктів може сягнути величини на порядок більшої;

- при визначенні прогностичної вартості упорядкування (розчищення) русел річок, зокрема річки Великий Куяльник доцільно виходити з середньої вартості 3,15 USD на 1 м³ ґрунту без урахування вартості можливого відчуження земель.

Кінцева вартість будь-якого проекту упорядкування, а загалом і доцільність, буде визначатися кінцевим результатом упорядкування – кількісні показники вивільнення об'ємів води, площею територій, захищених від затоплення.

Література

1. Закон України “Об основных принципах (стратегий) государственной экологической политики Украины на период до 2020 года” (2010 г.)

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 липня 2000 року № 1173 «Про комплексну програму захисту сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь від шкідливої дії вод у 2001-2005 роках та прогноз до 2010 р.

3. Рішення сесії Одеської обласної ради про затвердження «Регіональної комплексної програми захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь в 2006-2010 роках та прогноз до 2015 року”

4. Веб-сайт Державного комітету статистики. [Електронний ресурс]. -Режим доступу - <http://ukrstat.gov.ua/operativ/>

5. Веб-сайт Національного банку України[Електронний ресурс]. — Режим доступу :<http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish>

6. Мінрегіон України. Лист від 14.07.2016 р. №7/15-8734 «Про індекси змін вартості по стану на 1 липня 2016 року.

1. Zakon Ukrainyi “Ob osnovnyih printsipah (strategiy) gosudarstvennoy ekologicheskoy politiki Ukrainyi na period do 2020 goda” (2010 g.)

2. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayini vId 26 lipnya 2000 roku # 1173 «Pro kompleksnu programu zahistu silskih naselenih punktIv ta silskogospodarskih ugId vid shkidlivoyi dIyi vod u 2001-2005 rokah ta prognoz do 2010 r.

3. Rishennya sesiyi Odeskoyi oblasnoyi radi pro zatverdzhennya «Regionalnoyi kompleksnoyi programi zahistu vid shkidlivoyi dIyi vod silskih naselenih punktIv i silskogospodarskih ugId v 2006-2010 rokah ta prognoz do 2015 roku»

4. Veb-sayt Derzhavnogo komItetu statistiki. [Elektronniy resurs]. - Rezhim dostupu - <http://ukrstat.gov.ua/operativ/>

5. Veb-sayt Natsionalnogo banku Ukrayini [Elektronniy resurs]. — Rezhim dostupu: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish>

6. Minregion Ukrayini. List vid 14.07.2016 r. #7/15-8734 «Pro Indeksi zmIn vartosti po stanu na 1 lipnya 2016 roku.

***Рецензент:** Балджи М.Д. д.е.н., професор, зав. кафедри економіки та планування бізнесу Одеського національного економічного університету*

31.10.2016

УДК 657.41:330.142.21

Зелінський Андрій

ТРАНСАКЦІЙНА СКЛАДОВА В СТРУКТУРІ ВИТРАТ НА ЗБУТ

Мета статті полягає в дослідженні трансакційної складової в загальній структурі витрат на збут підприємства з позиції їх оптимізації та обліку.

Вирішення поставлених у статті завдань здійснено за допомогою таких загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення, діалектичного підходу.

Запропоновано підхід до ідентифікації трансакційних витрат в структурі витрат на збут з позиції джерела їх виникнення,